ફળોની મજા

NIPUN BHARAT

ફળોની મજા

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

ચિત્રનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો - શિક્ષકો / વાલીઓ માટે કેટલાક મહત્વના મુદ્દાઃ
ચિત્ર-વાંચનમાં બાળકો ચિત્રો સાથે જોડાય તે જરૂરી છે. આ ચિત્ર-વાંચન પ્રવૃત્તિ બાળકોની દ્રશ્ય બોધને પ્રોત્સાહિત કરે છે. તેમાં અનુમાન લગાવવું, કલ્પના શક્તિનો વિકાસ, ઘટનાઓના ક્રમ નક્કી કરવા, અર્થ તારવવો અને અવલોકનના માધ્યમ દ્વારા વિચારો વ્યક્ત કરવા સામેલ છે. ચિત્ર-વાંચન મૌખિક ભાષાના વિકાસની તકો પણ પૂરી પાડે છે.

ચિત્ર શું બતાવે છે?
આ ચિત્રમાં વિવિધ પ્રકારના ફળફળાદી પાર્ટીમાં નાચતા-ગાતા અને આનંદ કરતા બતાવવામાં આવ્યા છે. સાથે ફળો વિવિધ સંગીતનાં વાદ્યો વગાડી રહ્યાં છે. બાળકો આ દૃશ્ય કલ્પના જોઈને મંત્રમુગ્ધ બની જશે, જ્યાં ફળો ગાઈ રહ્યા છે, નૃત્ય કરી રહ્યા છે અને સંગીતનાં વાદ્યો વગાડી રહ્યા છે. શિક્ષકો અને માતાપિતા વિવિધ પ્રકારનાં ફળો, વિવિધ પ્રકારનાં સંગીતનાં વાદ્યો વિશે વાત કરી શકે છે. આ ચિત્ર બાળકોને વિવિધ પ્રકારના રંગો ઓળખવામાં પણ મદદરૂપ થઈ શકે છે.
આ ચિત્ર માતાપિતા અને શિક્ષકોને આનંદપૂર્ણ શિક્ષણમાં જોડવામાં મદદ કરી શકે છે. નીચેના વાર્તાલાપ અથવા શિક્ષણના મુદ્દાઓની મદદથી બાળકના શિક્ષણને સુગમ બનાવી શકાય છે.:

ચિત્ર પર આધારિત નવું શબ્દભંડોળ:

ચિત્રમાં નીચે જણાવેલ ફળો શોધોઃ

૧. સફરજન	૪. સ્ટ્રોબેરી
૨. નારંગી	૫. નાસપતિ
૩. અનનાસ	૬. કેળા

ચિત્રમાં ફળો સિવાય અન્ય ખાદ્યપદાર્થો શોધોઃ

૧. ગાજર	૨. મકાઈ

આવો, નીચેના સંગીત વાદ્યોનાં નામ મોટેથી બોલીએઃ

૧. મંજીરા	૪. શરણાઈ
૨. ઢોલક	૫.સિતાર
૩. તબલા	

ચિત્રમાં રંગોને ઓળખોઃ

૧. પીળો	૪. નારંગી
૨. લીલો	૫. ભુરો
૩. લાલ	૬. જાંબલી

ચાલો જાણીએ (ચિત્રોના આધારે)
૧. આ ચિત્રમાં તમે શું જોઈ શકો છો ?
૨. આ ચિત્રમાં તમે કેટલા ફળોને ઓળખી શકો છો ?
૩. આ ચિત્રમાં તમે કેટલા સંગીતનાં સાધનોને ઓળખી શકો છો?
૪. માઈકમાં જે ફળ ગાઈ રહ્યું છે તેનું નામ જણાવો.
૫. આમાંથી કયું ફળ નથી?
૬. લાલ રંગના ફળોની ગણતરી કરો.

ચાલો, ચર્ચા કરીએ (ચિત્ર સિવાય)
૧. શું તમને ગાવાનું અને નૃત્ય કરવું ગમે છે?
૨. તમારું મનપસંદ ફળ કયું છે?
૩. શું તમે ક્યારેય કોઈ પાર્ટીમાં ગયા છો?
૪. તમને કયું વાદ્ય વગાડવું ગમે છે?
૫. જો તમને તક મળે, તો તમે કયા ફળ/શાકભાજી બનવા માંગો છો અને શા માટે?
૬. શું તમે ક્યારેય સ્ટેજ પરથી અભિનય કર્યો છે?
૭. તમે પાર્ટી માટે શું તૈયારી કરો છો?

માતા-પિતા / શિક્ષકો માટે અન્ય સૂચનોઃ
તમે ફળો અને શાકભાજીના રૂપમાં બાળકો સાથે વાતચીત શરૂ કરી શકો છો અને તેમની સાથે સંવાદો તૈયાર કરી શકો છો.
તમે ચિત્રોમાંથી વાર્તા બનાવવા માટે બાળકને મદદ કરી શકો છો.
તમે બાળકને અભિનય કરવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરી શકો છો.

चित्र का उपयोग कैसे करें - शिक्षकों / अभिभावकों के लिए कुछ बिंदु
चित्र पठन में बच्चों को चित्र के साथ जोड़ना शामिल है। चित्र पठन की यह गतिविधि बच्चों को दृश्य बोध के लिए प्रोत्साहित करती है। इसमें अनुमान लगाना, कल्पनाशक्ति का विकास, घटनाओं का अनुक्रमण, अर्थ बनाना और अवलोकन के माध्यम से विचारों को व्यक्त करना शामिल है। चित्र पठन मौखिक भाषा के विकास के अवसर भी प्रदान करता है।

चित्र क्या दर्शाता है?
इस चित्र में विभिन्न प्रकार के फल पार्टी में नाचते-गाते और आनंद लेते हुए दर्शाए गए हैं। साथ में फल तरह-तरह के वाद्य यंत्र बजा रहे हैं। इस दृश्य कल्पना को देखकर बच्चे मोहित हो जाएँगे, जहाँ फल गा रहे हैं. नाच रहे हैं और वाद्य यंत्र बजा रहे हैं। शिक्षक और माता-पिता विभिन्न प्रकार के फलों, विभिन्न प्रकार के वाद्य यंत्रों के बारे में बात कर सकते हैं। यह चित्र बच्चों को विभिन्न प्रकार के रंगों की पहचान कराने में भी सहायक हो सकता है।
यह चित्र माता-पिता और शिक्षकों को आनंदपूर्ण शिक्षण में शामिल होने में सहायता कर सकता है। निम्नलिखित बातचीत या शिक्षण बिंदुओं की सहायता से बच्चे की शिक्षा को सुगम बनाया जा सकता है

चित्र पर आधारित नई शब्दावली

चित्र में निम्नलिखित फलों को ढूँढ़िए-

1. सेब	*4. स्ट्रॉबेरी*
2. संतरा	*5. नाशपाती*
3. अनानास	*6. केला*

चित्र में फलों के अलावा खाने की चीज़ों को ढूंढ़िए-

1. गाजर	*2. भुट्टा*

आइए निम्नलिखित वाद्य यंत्रों के नाम ज़ोर से बोलें-

1. मंजीरा	*4. शहनाई*
2. ढोलक	*5. सितार*
3. तबला	

चित्र में रंगों का पता लगाएँ-

1. पीला	*4. नारंगी*
2. हरा	*5. भूरा*
3. लाल	*6. बैंगनी*

चलो पता करते हैं (चित्र के आधार पर)
1. इस चित्र में आप क्या देख पा रहे हैं?
2. इस चित्र में आप कितने फलों को पहचान सकते हैं?
3. इस चित्र में आप कितने वाद्य यंत्रों की पहचान कर सकते हैं?
4. उस फल का नाम बताइए, जो माइक्रोफोन पर गा रहा है।
5. इनमें से कौन फल नहीं है?
6. लाल रंग के फलों को गिनो।

चलो चर्चा करें (चित्र से परे)
1. क्या आपको गाना और नाचना पसंद है?
2. आपका पसंदीदा फल कौन-सा है?
3. क्या आप कभी किसी पार्टी में गए हैं?
4. आप कौन-सा वाद्य यंत्र बजाना पसंद करते हैं?
5. अगर आपको अवसर मिले तो आप कौन-सा फल/सब्जी बनना चाहेंगे और क्यों?
6. क्या आपने कभी मंच पर अभिनय किया है?
7. पार्टी के लिए आप क्या तैयारी करते हैं?

माता-पिता / शिक्षकों के लिए अन्य सुझाव
आप बच्चों के साथ फलों और सब्जियों के रूप में बातचीत शुरू कर सकते हैं और उनके साथ संवाद तैयार कर सकते हैं। आप चित्र से कहानी बनाने में बच्चे की सहायता कर सकते हैं।
आप बच्चे को अभिनय करने के लिए भी प्रोत्साहित कर सकते हैं।

આ સામગ્રી નિપુણ ભારત મિશન અંતર્ગત સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર દ્વારા શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪માં વિનામૂલ્યે આપવામાં આવેલ છે.